

Kader ve ölüm

Harun Erdem: “Kaderle ölüm arasında nasıl bir bağlantı vardır? Ölümde irademizin sorumluluğu nedir? Ölümden kaçarken ölmek nasıl bir tecellidir?”

Ölümde kaderin hissesi ayrıdır ve bu hisse yaratmayla ilgilidir. Nitekim hayat nasıl yüzde yüz Allah’a ait bir tasarrufsa, ölüm de yüzde yüz Allah’a ait bir tasarruftur. “O ki, hayatı da, ölümü de yarattı...” 1 âyeti bu hakikati ifade eder. Zaten hayatı veren Cenâb-ı Hakk’ın, hayatı almayı kişinin kendisine veya başkasına bırakması eşyanın tabiatına da zıttır. Bedüzzaman Hazretlerinin ifadesiyle, bir yaratma ve takdir ile gelen hayatın içinden ölümü çıkarıp alarak Allah’tan başkasına vermenin imkânı da, gereği da, anlamı da yoktur.²

Fakat diğer İlâhî tasarruflar gibi, ölümde de ön plânda sebepler gözüktür. Bunlar, başta sadece emri uygulayan Azrail (as); sonra Azrail (as) ile aramıza konulan musîbetler, hastalıklar, belâlar, ihmallikler, düşmanlıklar... vs. şeklinde tecelli ediyor.

Ölümde Azrail’in (as) suçu ve sorumluluğu söz konusu olmaz. Çünkü Azrail (as) doğrudan Allah’ın tasarrufu kapsamında Allah’ın emrini yerine getirmektedir. Azrail (as) isyansız hilâfsız emir kuludur.

Fakat Azrail’den (as) beride bulunan ve ölüm getiren sair sebeplerin suçları, kusurları ve hataları söz konusu edilir; sorulur, soruşturulur, araştırılır, mes’ûl tutulur ve bu mes’ûliyetle gerek dünyada, gerekse âhirette gerçek biçimde yargılanır. Ve yargılama sonucunda adalet gereği verilen ceza ile de zulüm edilmiş olmaz. Çünkü ortada bir ölüm varsa, bir de ölümün sorumlusu varsa hesap sorulur. Fakat bazen kader hükmünü icra edeceğinde, bir kaza ile ağını örür. Kaza sırasında basiretler düğümlenir, bütün tedbirler geçersiz kalır. Ve ölüm geliverir. Ölümün sorumlusunu da bulamazsınız. “İnnâ lillah ve innâ ileyhi raciun” demekten başka çaremiz kalmaz.

Meselâ bir ormanda ağaç kesen birisinin, kesilen ağaç kendi üzerine doğru yıkılma riski taşıdığında, altında kalmamak için kaçarken ağaca hedef olması ve ağacın altında can vermesi gibi bir tecelliyi düşünelim. Görürüz ki, ölümden kaçarken ölüm

gelip bize çatar. O an ölüme, yani Allah'ın takdirine teslim olmaktan başka çaremiz olmaz. Çünkü kader var ve kader bizim her türlü tedbirimizi geçersiz kılar ve hükümsüz kılar. Böyle ölümlerde bizde kusur olsa bile, ölüme bilerek atlamak gibi bir kasıt olmadıkça, artık kusura bakılmaz. Yani ölümdür, takdirdir, Allah'ın emridir, hüküm Allah'ındır; gelip bulacaktır, bulur; alıp götürecektir, götürür; ölüm bir sebep tahtında gelecektir, bir sebep derhal yaratılır. Düşünülmeyen, hesapta olmayan sebepler yaratılır. Sıradan... Hiç böyle ölüm olur mu dedirtecek cinsten... Ama olur ve ölüm gelir.

Unutmayalım: Doğum herkes için tektir; ama ölüm kişiye özeldir. Ölümün şartı da, şekli de, tecellî biçimi de kişiden kişiye değişir. Aynı feci kazada ölenler de vardır, burnu kanamadan kurtulanlar da. Ne ölenlere şanssız, ne kurtulanlara şanslı deme durumumuz vardır! Esasen ölüme ve hayata dair bir şey söylemeye yetkimiz yoktur! Ölümde eşitlik olmaz, aranmaz; ölüme takdir, meşîet ve irade esastır. Ölüm, en sığ görünümüyle, hayatı verenin hayatı geri almasından ibarettir. Hayatı veren Yaratıcı, hayatı dilediği anda, dilediği sebeple geri almaya elbette yetkilidir.

Ölümden kaçarken kaderi gereği ölüme yakalanan veya hiç hesapta olmadığı bir anda ölüme teslim olan birisi için söylenecek tek söz, "İnnâ lillah ve innâ ileyhi raciun" (Biz Allah için yaşarız ve Allah'a döneriz!) olmalıdır. Mü'min bir kişiye ölüm, bir kazanın eliyle gelmişse, Peygamber Efendimiz'in (asm) müjdesiyle o kişinin mânen şehit hükmünde olduğuna inanırız. Ve onu Allah'ın rahmetine ve mağfiretine ısmarlarız.

Burada artık sebepleri sorgulamamızın pek bir anlamı kalmaz. Boşuna vakit kaybetmiş oluruz. Yapmamız gereken tek şey: Sağ kalanlara sabır ve sıhhat temenni etmek, ölen için de rahmet, af ve mağfiret için duâ etmek olur.

Bu vesileyle; örnek hadis çalışmalarıyla Kur'ân'ın vahiy kaynaklı tek müfessirinin hadisler olduğunu fiilî olarak ortaya koyan ve kütüb-ü sitte hadislerini Kur'ân'dan süzülen Risâle-i Nur penceresiyle yorumlayan ve müessif bir kaza ile Rahmet-i Rahman'a ve nur-u cinâna kavuşan değerli hocamız İbrahim Canan'a Cenâb-ı Erhamürrâhimînden rahmet; geride kalanlarına sabr-ı cemil niyaz ederim.

Dipnotlar:

- 1- Mülk Sûresi, 67/2.
- 2- Mektûbât, s. 13.